

Ádám és Éva a Paradicsomban

Bethlenfalvy Ádám – Vatai Éva

Ádám és Éva, a címben megjelölt egyének, akik (nem) mellesleg a Magyar Drámapedagógiai Társaság tagjai, a Társaság küldötteként részt vehettek az IDEA 2007. július 16-22. között Hongkongban megrendezett kongresszusán (hadd tegyük hozzá rögtön, beszámolónk elején: az utazást az NKA Közművelődési Kollégiumának támogatása tette lehetővé).

Hongkong tehát a Paradicsom.

A több mint 7 millió lakosú, hosszú idő után Kínához visszakertült félsziget és szigetcsoport felhőkarcolói, bevásárló központjai, útjai az európai méretekhez szokott szemnek riasztóak. Az erős nap miatt napernyővel védekező, a párás és szennyezett levegő ellen orrát és száját bekötő emberáradat egész nap hőmpolyög a széles utcákon: mobiltelefonnal a fülükön mindenki dolgozni vagy vásárolni siet. A boltok este 10-ig vagy éjfélig tartanak nyitva. Az 50-60 emeletes futurisztikus felhőkarcolók között egymást érik az emeletes villamosok: bizonyos városrészekben három szinten folyik a gyalogos közlekedés. Az egész város pezseg, lüktet, iszonyú a láрма. Az emberek mégis mosolygósak és segítőkészek, de jaj annak, aki angolul, mandarinul vagy kantoniul nem beszél!

Itt került megrendezésre az IDEA (International Drama and Theatre Education Association – Nemzetközi Dráma és Színházi Nevelési Egyesület) hatodik világkongresszusa – *ez lenne akkor az alma?* A helyi szervezők, a TEFO (a hongkongi drámapedagógiai fórum) a hangzatos „*planting ideas*” (ötletek ültetése) címet adta a konferenciának, amelynek megrendezési jogáért négy éve pályáztak a világszervezethez. A szervezők egy előre megállapított összeget fizetnek a háromévente összehívott kongresszus rendezési jogáért, ez a tagdíjak mellett az egyetlen komoly bevételi forrása az IDEA-nak.

A konferencia ideje alatt zajlott az IDEA közgyűlése is, amelyről később részletesen beszámolunk.

Mire jó egy konferencia?

Nem érkeztünk hiú ábrándokkal Hongkongba, nem gondoltuk, hogy a konferencián látottaktól gyökereken megváltozik az életünk, azt sem, hogy olyan kellékekkel gazdagodik szakmai eszköztárunk, amelyekkel aztán megválthatjuk a világot. De akkor mire jó egy ilyen konferencia?

Egyrészt az előadások, workshopok, fórumok, adnak egyfajta képet arról, hogy *mi minden történik máshol a világon*. Ez persze nem biztos, hogy éles kép, hiszen a konferenciára főként azok jutnak el, akiknek valaki (egyetem, egyesület, minisztérium stb.) kifizeti az útját, részvételi díját (a fejlődő országokból érkezők pedig pályázhatnak a konferencia szolidaritási alapjához).

Másrészt egy konferencia lehetőséget teremt a nemzetközi kapcsolatok építésére. A kérdés már csak az, hogy miként hasznosíthatja a mi egyesületünk „mezei” tagja ezeket a kapcsolatokat... (Jó lenne erre valamilyen fórum!)¹

Egy nemzetközi konferencia kiváló alkalom arra, hogy egy kicsit távolabbról ránézzünk saját gyakorlatunkra, saját konferenciánkra –, és reflektáljunk. Az élményeink, tapasztalataink közzétételével szeretnénk lehetőséget adni az olvasóknak, hogy ennek tükrében szemléljék hazai eredményeinket, nehézségeinket, illetve cikkünk végén közzé tesszük – konkrét javaslatok formájában – a hazai gyakorlatra vonatkozó saját reflexióinkat.

A konferencia szerkezete

A konferencia napi programja különböző egységekből állt össze. Reggel rendre rövid bemutató volt a színházteremben valamilyen helyi csoport, színház, közösség munkájából. Ezt követte három előadó beszéde, amit rövid megbeszélés, nyilvános vita követett. Az ebéd után minden résztvevő csatlakozott egy „Special Interest Group”-hoz, (speciális témákat vizsgáló csoportok) ezek olyan állandó csoportok voltak, amelyek a konferencia ideje alatt minden délután összeültek, és egy adott témában igyekeztek jobban elmélyedni.

A délután további részét egy vagy két órás műhelymunkák, fél- vagy egy órás tudományos előadások tették ki. Ezek mind párhuzamosan zajlottak, különböző helyszíneken, így a „*miről szól?*” és a „*kihez mennek?*” kérdések mellé felsorakozott az „*átérek-e annyi idő alatt?*” is, tovább nehezítve a választást.

¹ A beszámolót kollégáink hazaérkezésük után gyorsan megírták. Azóta történt egy s más: például az, hogy a Színház–Dráma–Nevelés elnevezésű, hagyományos módszertani rendezvényünkön fórumot szerveztünk nemzetközi ügyeink megbeszélése végett. (A fórumot a beszámoló szerzői vezették.) Tettünk egy lépést – kell, hogy újabbak kövessék. (A szerk.)

Este színházi előadások voltak, professzionális és amatőr vegyesen – gyakran összekapcsolva, egymást követően – ezekre külön kellett jegyet venni és bárki betérhetett megnézni őket, nem csak a konferencia résztvevői.

Szakmai programok

A délelőtti *beszéd*ek rendkívül vegyes minőségűek voltak. Az alapötlet nem rossz: három előadó beszél egy témáról, három különböző szemszögből ismer meg egy témát a hallgatóság. A moderátor pedig összeköti, vagy éppen ellentmondásokra hívja fel a figyelmet, és bevonja a nézőket is a közös vitába. A nehézséget az jelentette, hogy az előadók gyakran nem képviseltek elég határozott vagy éppen kihívó álláspontot. Sok esetben mintha féltek volna attól, hogy vitát gerjesszenek.

A megnyitót követő előadások például a hongkongi oktatási rendszer vívmányairól és nehézségeiről szóltak. Az első fiatal előadó, *Jack Shu*, a saját tanári gyakorlatára reflektálva tette fel a kérdést, mitől olyan nehéz szakítani a hagyományos tanár-diák szerepekkel? Egy olyan pillanatot elevenített fel, amikor hirtelen ő maga változott át fel-alá masírozó „kápóvá”, és arra próbált magyarázatot találni, hogy mitől történt ez meg vele. Arra hívta fel a figyelmet, hogy az oktatási rendszer meghatározza a tanári működés kereteit, erősen preferálva bizonyos autoriter magatartástípusokat. A következő előadók viszont már más-más tanári paradigmákat, működési modelleket vázoltak fel. Emlékeimben erősen megmaradt egy kép, egy szematikus rajz egy gyerekfejről, a homlokán egy kulcslyukkal. (*Önök szerint milyen metaforikus kép mutatná be a tanár-diák-tanulás/megértés viszonyrendszert a leginkább?*)

Az előadásokat követő felszólalások egyértelművé tették, hogy ezeken a beszélgetéseken nem fog érdemi vita kialakulni, sokan az előadáshoz semmilyen módon nem kapcsolódó gondolataikat hangoztatták, amikor meg felmerült egy fontos kérdés, a következő felszólaló ismét elterelte a szót más irányba.

Az előadások között voltak olyanok, amelyek nagy nemzetközi projekteket mutattak be, (például a sok afrikai országot behálózó *Tuseme* projektet, amely dráma és színház segítségével próbál fiatal lányoknak lehetőséget és erőt adni ahhoz, hogy határozottan kiálljanak saját nézeteikért, jobban képviseljék érdekeiket). Egy másik alkalommal azt vizsgálták, hogy hol a helye a drámának a 21. század tantervében. Erre a mindannyiunkat többszörösen – tanárként, szülőként, sőt állampolgárként – is érintő kérdésre válaszként kaptunk egy történeti áttekintést (*Stig A. Eriksson*, Norvégia), megismerhettük a dráma jelenlegi helyzetét egy kontinensnyi ország iskoláiban (*Kate Donelan*, Ausztrália) és hallottunk egy személyes élménnyel teletűzdelt gondolatsort a dráma és a szépség viszonyáról (*Joe Winston*, Anglia). De igazából arról, hogy miként tud a dráma az iskolai oktatás részeként reagálni azokra a komoly kihívásokra, melyeket a minket körülvevő világ teremt, nem igazán esett szó. (Winstonnál egyébként a szépség nem esztétikai fogalomként funkcionál, hanem a szubjektív, emocionális érintettséget jelenti – így talán mégsem annyira új a gondolat...)

Volt még előadás a művészeti neveléssel foglalkozó világszervezetek összefogásáról, meg az IDEA diák-színházi projekteket érintő projektjéről (erről még lesz szó cikkünkben), és végül *Juliana Saxton* és *Carole Miller* reflektáltak egy rövid, páros előadásban a konferencia egészére.

Anne Bamford, (a művészeti neveléssel foglalkozó könyve bestseller volt az angolszász országokban) az egyik beszélgetés moderátora azzal a ténnyel szembesítette a hallgatóságot, hogy kutatási eredményekben számszerűen kimutatható, hogy *a rossz művészeti nevelés ártalmasabb a diákok számára, mint a művészeti nevelés teljes hiánya*. Ezen az állításon szerintem nem elég elgondolkodni, ez cselekvésre szólít, mégsem érkezett rá érdembeli reakció a konferencia egyik résztvevőjétől sem...

Nem hinném, hogy az átlag drámatanár, pedagógus érdeklődési köreit fedték volna a *Special Interest Group-ok* (SIG – *speciális témákat vizsgáló csoportok*) témái. Majdnem minden címben szerepelt a globális és lokális fogalom pár, a különbség elhanyagolhatónak tűnt. Végül név alapján választottam. *Helen Nicholson* és *Andy Kemp* sikeres szerzők, a gimnazista korosztályt tanító drámatanárok, Angliában előszeretettel használják könyveiket. Harmadik csoportvezetőként a hongkongi *Pansy Tam* csatlakozott hozzájuk. Csoportunk a „*citizenship*”, az *állampolgárság* fogalmát járta körbe. Az angol nyelvben ez a fogalom jóval tágabban értelmezendő, nem pusztán jogi kifejezésként létezik. Újabban már tantárgyként is szerepel a brit iskolások órarendjében, ezzel próbálják a politikusok áthárítani a felelősséget az oktatási rendszerre a fiatalok „politikai apátiájával” kapcsolatban, ahelyett, hogy a maguk felelősségét vizsgálnák abban, hogy miért nem hisz ez a korosztály a demokratikus intézményrendszerben.

A SIG módszertani szempontból érdekesnek bizonyult, a csoportvezetők minden nap más szempontból, más-más eszközökkel járták körbe ezt a fogalmat. Az első alkalommal az egyéni identitásból indultunk ki, azt vizsgáltuk, hogy a nálunk lévő hétköznapi tárgyak, papírok mennyire fejezik ki hovatartozásunkat. Kisebb csoportokban valamilyen mintázatot kellett kirakni a betett tárgyakból, a kapcsolatokat, összefüg-

géseket értelmezve. A kört reflexió követte, mire lettünk figyelmesek, mit vettünk észre? A következő csoportmunka során az állampolgári ismereteket oktató füzetből vett mondatokat kellett értelmeznünk, egymáshoz viszonyítva elhelyeznünk. „A jó állampolgár...” Végül szobrokat készítettünk a jó állampolgárról.

A következő napon a nemzeti identitásunkhoz kötődő külső jeleket, szimbólumokat vizsgáltuk. A gyűjtőmunkát történetmesélés váltotta. Olyan meséket, történeteket, irodalmi szövegeket osztottunk meg egymással, amelyek segítségével, a hovatartozás, az állampolgárság fogalmát különböző szinteken lehet vizsgálni. Foglalkoztunk még az állampolgárság és a nyelv viszonyával, illetve földrajzilag is leképeztük a különböző helyekhez való viszonyunkat.

Módszertani szempontból érdekes volt megfigyelni a térhasználat különböző formáit. A csoportvezetők gyakran kértek minket arra, hogy képezzük le mondanivalónkat a térben, kössünk össze, válasszunk szét pontokat, alakítsunk ki térbeli mintákat. Ez kétféle reflexióra is készítette a résztvevőket: egyrészt a minta kialakításánál értelmezni, csoportosítani kellett saját mondanivalónkat, másrészt, amikor ezt már megtettük, kicsit távolabbról nézhettünk rá a magunk és mások által készített „alkotásokra”, így újabb lehetőség nyílt a reflexióra. A csoport végül egy olyan internetes mese- és szöveggyűjtemény létrehozását tűzte ki célul, amely az állampolgárság, a hovatartozás kérdésének vizsgálatához nyújt alapot.

A délutánok fennmaradó részét a **műhelymunkák és rövid előadások** tették ki. A (nyári) konferencia szervezői tavaszi határidőt szabtak a jelentkezőknek, addig nevezhettek az előadók. Ezek közül válogatták ki a programba illőket, illetve annál jóval többet, hiszen sok egyetem csak akkor fizeti ki a részvételi díjat, – ezt az előadónak is ki kellett fizetni! – ha munkatársuk szerepel a programban.

Byoung-Joo Kim egy koreai színházi nevelési projektről számolt be fél órában, amely a speciális nevelési igényű gyerekek integrációját hivatott elősegíteni. A projektet és a részeként megvalósuló hatékonysági kutatást egy rohamosan terjeszkedő ipari város önkormányzata finanszírozta, mert iskoláiban egyre komolyabb problémát jelent a fogyatékkal élő gyerekek integrációja. A program kicsit túl direktnek, de átgondoltnak tűnt, az előadás a fotókból ítélve igényesen kivitelezettnek. Jó tudni, hogy van TIE Koreában is.

A New York-i *New Victory* színház kizárólag gyerekelőadásokat fogad be. Minden előadásukhoz kapcsolódnak olyan programok, foglalkozások, melyeket a hozzájuk ellátogató iskolák „pluszban” megrendelhetnek. A foglalkozásokat vezető művészek képzéséről tartott gyakorlati beszámolót *Edie Demas*, a színház oktatási referense, és *Jonothan Neelands*, a képzés vezetője. A színház különböző művészeti területeken alkotó embereket alkalmaz: van köztük színész és képzőművész is, hogy a náluk játszott előadásokat megelőző vagy követő programokat csináljanak a velük partnerségben lévő iskolákban. A foglalkozások kitalálása és megvalósítása a művészek egyéni feladata, a nehézséget az egymással történő együttműködés, illetve a művész- és a tanár-szerepek összeegyeztetése okozta. Neelandsék a megoldást egy színházi szervezési forma, az *ensemble színház* működési alapelveiben találták meg. A művészek társulatként működnek olyan szempontból, hogy közösen meghatározzák azokat az alapelveket, amelyek irányítják munkájukat, illetve az értékelés olyan módjait keresték meg, melyek lehetővé teszik, hogy a közösségi alkotás erejét tovább vihesse mindenki az egyéni munkájába. A workshop összesen egy óra volt, így csak ízelítőt kaphattunk néhány munkaformából és bevezetőt a mögötte álló gondolkodásból. Két eleme is elgondolkodtató volt ennek a foglalkozásnak: egyrészt irigylésre méltó, hogy egy színház ilyen mértékben felvállalja, hogy munkája nem ér véget a függöny legördülésével, felelősséggel tartozik közönségének, különösen, ha azok fiatalok. Másrészt a tantestületekben egymástól elszigetelve dolgozó tanárok is eszünkbe juthatnak – érdemes talán azon is elgondolkodni, hogy ha nekik lenne módjuk alkotóközösségként látni magukat, akkor az mennyire változtatná meg a munkájukhoz való viszonyukat.

Több észak-amerikai előadó, köztük *Christine D. Warner* és *Julia Saxton* is aktuális agy kutatásokra alapozták egyórás foglalkozásukat. Ők az agyban működő tükrö-neuronok tanulásban betöltött szerepére hívták fel a figyelmünket. A tükrögyakorlatok segítettek megérteni mondanivalójuk lényegét arról, hogy az utánpótlás, mintakövetés milyen fontos szerepet játszik az érzelmi intelligencia kialakulásban. Sajnos az idő nem volt elég arra, hogy érdemben lehessen beszélni arról, hogy ennek a felfedezésnek a drámapedagógia szempontjából mi az a jelentősége.

A bergeni egyetem előadója, *Kari Mjaaland Heggstad* workshopja a norvég kortárs színház egyik központi alakjához kapcsolódott. A foglalkozás Jon Fosse *Egy nyári nap* című darabjának feldolgozására épült. A célja az volt, hogy a diákokat felkészítse az előadás megtekintésére. A foglalkozásvezető ehhez nagyon egyszerű eszközöket használt: a darabból négy rövid részletet próbáltunk meg „színpadra állítani”. Lépésről lépésre, különböző egyszerű feladatok segítségével ismerhettük meg a szerző speciális színházfelfogását és „vonódtunk be” egy rövid színházi alkotófolyamatba.

A konferencia – színházilag

A kongresszus második napjának délelőtti plenáris programja egy stadionban zajlott. A brazil *Manoela Souza* és a fülöp-szigeteki *Ernesto Cloma* nagyszabású tréning-show-t tartott a konferencia több száz résztvevőjének „szeressük egymást is, világ színházszeretői” szellemben. Bár az időeltolódás miatt ólmos fáradtsággal küzdöttem, szakmai kíváncsiságtól hajtva mégis beálltam: milyen érzés belülről megélni a kívülről hamisnak tűnő helyzetet... Nem tévedtem, belülről is nyögvenyelősen működtek a rosszul insturált, klisészerű színházi gondolkodásra épülő alapgyakorlatok. „A vidáman ébredő brazil földműves bol-dogan robotol, majd mosolyogva nyújtja szomszédjának bőven termő gyümölcsseinek kosárkáját” – törté-netet illusztráló mozdulatsorok előtt részünk volt egy számomra kétes értékű performanszban, melyet a tréningvezetők a kongresszus előtt készítettek szellemi fogyatékos fiatalokkal. Nem a fiatalok színpadra állítása ellen berzenkedett a lelkem, hanem a könnyed mozgáselemekből álló kliséhalmaz riasztott meg kissé. Az a „müsortpolitika”, amely a kongresszus ideje alatt sokunkat sokszor zavarba hozott: ha most nem tapsolnánk lelkesen, az azt jelentené, hogy konzervatívak vagyunk a másság liberális kezelése elle-nében vagy hogy nem vagyunk szolidárisak a darabban bemutatott elnyomottakkal. Magyarán nem a színházi produkciók minőségét tapsoljuk, hanem azok politikai és morális mondanivalóját, valamint azt, hogy fiatalok adják elő.

A reggeli „meglepetés előadások” közül különösen kellemes volt *A fehér kígyó* legendája. Az európai fül számára szokatlan kínai operaelőadást a *Kantoni Operaház* gyermekénekesei adták elő. A tradicionális kínai színházak – így az opera – művelőit már kicsi korukban (régen 4-5 éves, manapság 7-8 éves korban) beiratják egy színésziskolába, ahol napi 4-5 órában tanulják az adott szakma technikai fogásait. Az operá-ban a ritmust, a hangképzést, az akrobatikát, s a szokatlanul hosszú ruhaujjnak a nőiesség és a férfiasság minden jelét kifejező – rendkívül ügyes csuklómozgást igénylő – mozgását. (Mindezeket én is az elő-adást követő nagyon hasznos magyarázatokból és demonstrációból tudom.)

A sok didaktikus, politikai mondanivalójú előadás közül számomra minőségében kiemelkedett a német fiatalok által a csodálatos Viktória parkban, szabadtéren bemutatott előadás, amely a vízről szólt. A német táncszínházi performanszok világához hű – provokatív és koncentrált – előadás a tér egy részének síkfelü-letét használta fel a víz veszélyeinek, pótolhatatlanságának színházi eszközökkel történő bemutatására. Nem is csak az ötletekkel teli táncszínházi elemek miatt örültem annak, hogy a hongkongi este párás me-legében épp ezt a szabadtéri előadást néztem, holott légkondicionált teremben más is lett volna, hanem mert a helyi fiatal közönség reakciója sokat megértetett velem színházi gyakorlatukról és ízlésükről: a *promenade-színház* szabályait hamar megértő fiatalok örömmel szóltak bele a performanszba, szívesen váltak játszópartnerre, bár – mint ahogy az előadást követő beszélgetésen kiderült – a felhívás meglepte őket, s nem mindig úgy reagáltak, ahogy a színészek várták.

Dicséretesnek tartom azt, hogy az IDEA elősegíti a professzionális és az amatőr színjátszás találkozását. Az esti (fizetés!) színházi esték első részében egy profi társulat, második részében egy amatőr diákszín-játszó csoport lépett színpadra. Profi-amatőr, idősebb-fiatalabb korosztály, különböző országok színházi kultúrája keveredett ilyen módon – igen szerencsésen. A tajvani *Shiny Shoes Children's Theater* tárgy-színháza, amelyben a nyelv teljes mellőzése mellett tárgymozgatással és hanghatásokkal teremtődött meg egy sajátos és varázslatos világ, amelyben a legyező szerelmes lett, a falánk evőpálcikák újra és újra hal-talmas lakomákba kezdtek, a kötél sok-sok érzelemmel felfedezte az őt körülvevő tárgyakat. Az est má-sodik részén kevésbé éreztem magam jól: egy fülöp-szigeteki művészeti iskola 14-16 évesekből álló tár-sulata angol nyelven adott elő egy könnyfacsaró történelmi drámát. Ez a korosztály, amelyet még nagy eséllyel tarthatnánk távol a rosszfajta színpadi modorosságtól, olyan patetikus, illusztratív előadással kí-nálta meg a nemzetközi közönséget, hogy az nem vált a fülöp-szigeteki angol nyelvű amatőr színjátszás dicsőségére. Ha fiatalokat lát így játszani az ember, az jut eszébe: istenem, mennyi érték megy kárba a rossz rendezés miatt!

A profi és amatőr színház másik találkozási pontja az, hogy társulatok vagy rendezők projekt-dossziét nyújthattak be, melynek fókuszában a különböző országokból meghívott fiatalokkal való helyszíni pro-dukciónak készítése áll. Egy hónapon keresztül dolgoznak együtt, s ebből a közös munkából kerekedett ki a 30-40 perces előadás.

A szakmai projektek illetve a fiatalok kiválasztásának módját sokan kritizálták (Miért van négy francia fi-atal és egy portugál sem? Milyen alapon fogadják el az egyik társulat projektjét, s miért nem a másikat?) Eddigi tapasztalataim alapján nem hiszek az alkalmi közös produkciókban, s az ellenkezőjéről ezeknek a közös crossing-előadásoknak sem sikerült meggyőzniük.

A közgyűlés

Mint már említettük, az IDEA közgyűlése egy időben zajlott a konferenciával. Ilyenkor a háromévente esedékes tisztújítás mellett a beszámolók és a költségvetés jóváhagyása van napirenden. A második elnöki ciklusába lépő *Dan Baron Cohen* fő célkitűzése, hogy a háromévente megrendezett giga-konferenciák közötti időket nemzetközi drámás projektek sokasága töltsék ki. A változás azonban nagyon lassan megy végbe. Bizonyára segítséget jelentene, ha szakmai kérdésekről, a különböző országokban jelentkező problémákról, lehetőségekről, forrásokról is lehetne beszélni a közgyűlésen, vagy erre teremtené a szervezet külön lehetőséget, mert az időt a hivatalos procedúrák rendszeresen felemésztik.

A költségvetésen kívül két poszt betöltése váltott ki nagy vitát. Az egyik a pénztáros posztja volt, ezt végül a norvég *Aud Berggraf Sabo* kapta meg. A másik a következő, 2010-ben megrendezendő konferencia igazgatói posztjáról alakult ki, melyet a brazil szövetség szervezője Pará állam fővárosában, Belém-ben. A javasolt személy ugyanis az amúgy velszi származású, de Brazíliában dolgozó elnök élettársa volt. Az összeférhetetlenség miatt végül mást jelölt a brazil drámás szövetség, és a kedélyek is lenyugodtak.

Fontos esemény volt az IDEA tagjainak regionális gyűlése. Az IDEA európai tagozatának volt már egy találkozója Frankfurtban, tavaly novemberben. Most csak egy rövid másfél órás megbeszélésre került sor, de ez éppen elég volt arra, hogy kiderüljön, mennyire különböző szándékok és vágyak léteznek egy ilyen szűkebb körű társaságban is. Azonban potenciálisan éppen ez az a kör, ahol partnereket lehetne találni a különböző – EU-s vagy viseigrádi pénzekből megvalósuló – nemzetközi projektekhez. Magyarország elismertsége azt is lehetővé tenné, hogy bizonyosfajta regionális központtá váljunk. A következő európai találkozó októberben lesz Olaszországban.²

A szekciógyűlések mellett az IDEA-n belüli érdekcsoportok ajánlatainak, javaslatainak megfogalmazására is sor került. A Frankofón Csoport kérdések formájában fogalmazott meg határozott kritikát a következő problémákkal kapcsolatban:

- az IDEA Kongresszuson óriási túlsúlyban van az angol nyelv (összesen négy franciául prezentált előadás volt a majdnem hatvan közül, s szinkrontolmacsolás csak a délelőtti keynote-okon volt)
- a délelőtti előadások nagy része túlságosan elméletből kiinduló, tudományos, száraz: jobb lenne, ha több „gyakorló szakember” prezentálhatná munkáját
- az IDEA-nak a nemzeti különbözőségekhez való felszínes és túlságosan szimplifikáló hozzáállása miatt (nem elég „jelmezes felvonulásokkal” felmutatni a kulturális és nemzeti különbségeket, hanem jó lenne azoknak mélyebb, határozott formákat adni, különféle színházi gondolkodásokkal felmutatni)

A felvetésekre természetesen nem születtek azonnali válaszok, azonban tisztán jelzik, hogy ezt az óriási feladatot felvállaló, de kevés erőforrással rendelkező szervezetet rengeteg kérdés és probléma veszi körül. A problémák megoldását – mint sok más esetben – kár kizárólag „fentről” várnunk. Az európai szekció megalakulása például lehetőséget ad arra, hogy kicsiben, alulról jövő kezdeményezésekkel valósítsuk meg elképzeléseinket.

Az IDEA és itthoni dolgaink

Az IDEA konferenciája és szervezeti működése kapcsán sokat gondolkodtunk hazai viszonyainkról, lehetőségeinkről. Ezekkel kapcsolatban fogalmaztunk meg néhány ajánlást:

1. Javaslataink a Színház–Dráma–Nevelés módszertani hétvégéhez és más szakmai rendezvényekhez

- Teremtünk fórumot a különböző területeken dolgozó drámapedagógusoknak az igényeik, problémáik, tapasztalataik megbeszélésére! Alakítsunk ki hosszabb távon működő munkacsoportokat, akik tudják képviselni ezeket a területeket!
- A konferenciának legyen közös nyitása és zárása, ahol lehetőség van a konferenciát átható gondolat, esetleg az éppen aktuális fontos szakmai kérdések megfogalmazására, illetve a rendezvény(sorozat) tapasztalatainak közös megfogalmazására!
- Minden bemutató foglalkozást kövessen szakmai megbeszélés, ahol tudatosítani lehet a gondolkodásmódot, módszertani elképzeléseket, kérdéseket!

---

² Az „európai szekció” találkozója október 9-12. között került sor Olaszországban, Viterbo helyszínnel. Az európai tevékenység kapcsán jelentkező alapvető feladatokat tisztázni hivatott előkészítő és a feldolgozó levélváltásokban is részt vettünk, de a munkanapokon megrendezett találkozóra nem állt módunkban résztvevőt delegálni. Utólag úgy tűnik, hogy a kb. egy évvel ezelőtt „alulról induló”, rokonszenves európai kezdeményezés jelenleg hangsúlyosabban foglalkozik a hivatallá válással, a központi iroda elhelyezésével, mint szeretnénk, és kevésbé az érdemi kérdésekkel... (A szerk.)

- Az esetlegesen fellépő színjátszó csoport, színház vezetője tartson beszámolót (beszélgetés vagy műhelymunka formájában) a folyamatról, amely az előadás kialakulásához vezetett!

2. Nemzetközi ügyekkel kapcsolatos javaslatok

- Mivel a különböző nemzetközi szervezetekkel különböző hazai szervezetek tartják fenn a kapcsolatot, jó volna egy olyan alkalom, ahol összeszedhetnénk a szervezetekkel kapcsolatot tartó embereket és az MDPT tagjainak beszámolnánk a különböző nemzetközi lehetőségekről.
- Jó lenne projekt-bemutatókat tartani: legyen a projekt témája akár nemzetközi kapcsolattartás, csere, utazás, fesztiválon való részvétel, bátorítva ezzel azokat, akiknek a gyakorlati, pragmatikus útmutatás hiányzik.³
- Levelezőlista létrehozása, ahol az érdeklők értesülhetnek és tájékoztathatnak az általuk ismert aktuális nemzetközi eseményekről.
- Adatbázis létrehozása, nemzetközi szervezetekről, eseményekről.

E számunk fotóillusztrációi (borítón és belíven egyaránt) nem az aktuális szövegeket „képezik le”... Ami itt látható, az mára értékes dokumentummá nemesült. Ezek a képek a drámapedagógia, a gyermekszínhátság hazai múltjába adnak betekintést – a '80-as évekbe viszik vissza a nézőt-olvasót. Van, akinek ez hőskor volt. Mások másképp éltek meg. Mindegy: szakmánk múltja, és ha áttételesen is, de része életünknek. Trencsényi Imre képei nem állítanak kiabálva, nem vitatkoznak: dokumentálnak. Teszik ezt a lényegét kiemelve, tartalmilag pontosan, formailag pedig élvezetesen. (K. L.)

**Improvizációs játék a halásztelki ÁMK-ban
a Hollós József vezette drámapedagógiai bemutatón.
Trencsényi Imre felvétele**

³ Ez ügyben ld. az 1. sz. lábjegyzetet! (A szerk.)